

Elinvoimalautakunnan lausunto Nurmijärven kunnan palveluverkkosuunnitelmasta 2020-2040

Elinvoimalautakunta 30.09.2020 § 97
363/00.01.02.05/2020

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 29.1.2020 § 5 palveluverkkotyön laadinnan aikataulun ja 25.03.2020 § 25 palveluverkon kehittämisen tavoitteet ja periaatteet.

Palveluverkkotyötä on jatkettu valtuuston päätösten mukaisesti ja Nurmijärven kestävä kasvu -ohjelman eli NUUKA-ohjelman tavoitteiden perusteella. Palveluverkkotyötä tehdään kuntalaisia, palvelujen käyttäjiä ja henkilökuntaa osallistaen.

Lautakunnat antavat palveluverkkosuunnitelmasta lausuntonsa kunnanhallitukselle 30.9.2020. Lautakunnat arvioivat esitetyjä suunnitelmia kunnan hallintosäännössä määrättyjen tehtäviensä ja vastuidensa näkökulmasta. Asia on tarkoitus saattaa kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja päätettäväksi lokakuussa 2020.

Palveluverkon kehittämisen tavoitteet

Valtuuston 25.03.2020 §25 päätöksen mukaisesti palveluverkon kehittämisen tavoitteita Nurmijärvellä ovat:

1. Varhaiskasvatus-, perusopetus- ja mahdollisesti lukiopalvelut sekä kirjasto-, nuoriso- ja vapaa-ajan palveluita ohjataan taajamissa kampuksille.
 - Kampus voi muodostua myös lähekkäin sijaitsevien palveluiden verkostosta
2. Uudisrakentamisessa sekä saneeraamisessa suositetaan monikäyttöisyyttä sekä tilatehokkuuden nostoa
 - Uudiskohteen täytyy pitkällä aikavälillä olla vanhaa kohdetta taloudellisempi
 - Toimitilasuunnittelussa tulee huomioida monipuolinen käyttäjäkunta sekä tilojen rakenteellinen muuntojoustavuus
3. Kouluista ja päiväkodeista muodostetaan hallinnollisesti suurempia yksiköitä
 - Koulujen osalta tavoitteena on yhdistää tällä hetkellä luottamusrehtoreiden johtamat kouluyksiköt isompien kouluyksiköiden virkarehtoreiden johdettaviksi.
 - Päiväkotien osalta yksiköt muodostetaan niin, että päiväkodin johtajalla on johdettavana useampi hallinnollinen yksikkö
4. Peruskorjattavien kiinteistöjen kohdalla arvioidaan toimipisteen tarvetta tulevaisuudessa ja verrataan peruskorjauksen kustannusta uuden rakentamiseen.
5. Luovutaan kiinteistöitä, jotka eivät palvele kunnan ydintoimintoja
6. Koulujen tavoitekoko alakoulujen osalta on 1 - 2 sarjainen koulu
 - Alakoulut pidetään lähipalveluina
 - Koulun minimikoko on 60 oppilasta

7. Päiväkotien koko on 3 - 5 -ryhmäinen. Tavoitteena pidemmällä aikavälillä 10-ryhmäiset päiväkodit.

- Isot päiväkodit sijoitetaan hyvien kulkureittien varrelle

Palveluverkon kehittäminen on jatkuvaa työtä ja palveluverkon kehittämistarpeita arvioidaan vuosittain osana talousarvioprosessia. Palveluverkon toimipisteiden toimivuutta ja taloudellisuutta arvioidaan yhtenäisten kriteerien perusteella. Kriteerien avulla tunnistetaan palveluverkon kohteet, joita tulee kehittää. Asetetuista raja-arvoista poikkeaville kohteille tehdään tarkempi analyysi ja haetaan ratkaisuja kohteen kehittämiseen. Kehittämisvaihtoehtoja laaditaan useita ja niissä otetaan huomioon palveluverkon pitkän aikavälin kehittämistavoitteet sekä tehdään vaikutusten ennakoarviointi.

Palveluverkkosuunnitelman vaihtoehdot ja niiden sisältö

Palveluverkkosuunnitelmassa kunta on jaettu kolmeen palvelualueeseen tarkastelun selkiyttämiseksi.

- Eteläinen alue: Klaukkalan, Lepsämän, Metsäkylän ja Perttulan-Nummenpään tilastolliset suuralueet
- Keskinen alue: Kirkonkylän, Palojoen ja Nukarin tilastolliset suuralueet
- Pohjoinen alue: Rajamäen ja Röykän tilastolliset suuralueet

Kunkin alueen palveluverkon tarkemmat kuvaukset yksiköittäin on esitetty alueittaisissa taulukoissa (liitteenä). Palveluverkkosuunnitelman keskeiset toimenpide-ehdotukset alueittain ovat seuraavat:

Eteläinen alue

- Urheilupuiston koulun uudisrakennus 2024-2025, koulun laajentaminen 6-9 lk kouluksi ja kapasiteetin kasvattaminen Klaukkalan keskustan ja läntisen alueen kasvua palvelevaksi (noin 550-600 oppilaan koulu). Klaukkalan ja Lepsämän kouluista 0-5 lk koulu. Aitohelmen päiväkodista luovutaan kun eskarit siirtyvät Klaukkalan koululle alkuluokkiin.
- Uusi keskustan alueen suurpäiväkoti (10-ryhmäinen + avoin varhaiskasvatus) Urheilupuistoon 2026-2027 nykyisen Urheilupuiston koulun paikalle. Luovutaan Isosuon ja Suopolun päiväkodeista sekä Vaskomäen päiväkodin lisärakennuksesta.
- Ruotsinkielisen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen keskittäminen Syrjälän pk:n nykyisiin tiloihin peruskorjauksen yhteydessä 2024-2025. Äppelgården daghem muuttuu suomenkieliseksi päiväkodiksi.
- Alkuluokkatoiminnan käynnistäminen koko alueella (eskarit kouluille).
- Harjulan ja Syrjälän koulujen hallinnollinen yhdistäminen ja opetuksen järjestely kahteen yksikköön 0-2 lk ja 3-6 lk kouluina (tai 0-3 ja 4-6), alkuluokat aloittavat.
- Havumäen päiväkodin muuntaminen Mäntysalon koulun käyttöön ja alkuluokkatoiminnan käynnistäminen Mäntysalon/Haikalan koulussa (Haikalan koulu 0-2 lk, Mäntysalon koulu 3-9 lk).
- Metsäkylän koulu yhdistetään hallinnollisesti Mäntysalon kouluun ja Valkjärven koulu Lepsämän kouluun. Metsäkylän ja Valkjärven koulun lakkauttaminen mahdollista, jos oppilasmäärät jatkavat laskuaan. Uotilan koulun hallinnollinen yhdistäminen selvitetään.
- Yhdistetään hallinnollisesti: Isosuon ja Suopolun päiväkodit, Mäntysalon, Haikalan ja Professorintien päiväkodit, Tähkärinteen ja Riihipuiston päiväkodit, Syrjälän ja Harjulan päiväkodit.
- Avoimen varhaiskasvatuksen keskittäminen päiväkotien kanssa samoihin tiloihin.
- Lepsämän koulu: vanha suojeltu puukoulu peruskorjataan (ei opetustiloja) ja palanut koulurakennus korvataan siirtokelpoisella moduulirakennuksella. Alueen oppilasmäärien laskiessa Lepsämän koulun toiminta siirretään kokonaan Lintumetsään, jossa nyt on laajat

väistötilat. Moduulirakennus siirretään, kivikoulu puretaan ja vanha puukoulu myydään muuhun käyttöön.

Keskinen alue

- Lukioratkaisun vaihtoehdot keskisellä alueella ja muutokset palveluverkkoon:
 - 1) Hajautettu lukio: Lukio jatkaa NYK:n tiloissa, NYK:n uusi liikuntasali 2025, alkuluokat Maaniittuun
 - 2) Uusi keskuslukio: NYK 6-9 lk (Kivelästä ja Sarjalasta luovutaan), Maaniittu, Lukkari ja Karhunkorpi 0-5 lk, Nukarin koulu jatkaa 0-6 lk
 - 3) Keskuslukio Maaniitun koululle: Lukkarin koulu 0-4 lk (vaatii noin 6 ryhmän lisärakennuksen), NYK 5-9 lk (uusi liikuntasali), Karhunkorpi 0-4 lk, Nukari 0-6 lk
- Kirkonkylän päiväkoti lakkautetaan ja puretaan kaikissa vaihtoehdoissa (eskarit alkuluokkiin kouluille), yksityinen Pilke Helmitarha lopettaa.
- Palojoen koulu yhdistetään hallinnollisesti Maaniitun kouluun. Jos oppilasmäärien kehitys jatkuu ennustetusti, Palojoen koulun lakkauttaminen ajankohtaista 2023/2025 (hajautetun lukion vaihtoehdossa oppilaat Maaniittuun).
- Nukarin ja Karhunkorven koulujen hallinnollinen yhdistäminen. Nukarin koulusta luopuminen mahdollista 2030-luvulla: 0-3 lk:n opetus Nukarin päiväkotiin tiloihin, 4-6 lk Karhunkorven koululle.
- Maaniitun päiväkodin ja leikkipuiston alueelle varhaiskasvatuksen kampuksen kehittäminen. Kerhotoiminnalle tilat (luovutaan Mäkituvan kerhosta), suurempi leikkipuisto ja lähiliikuntapaikka, varaus päiväkodin laajentamiselle (lisärakennus).
- Pääkirjaston peruskorjaus 2021-2022 (TA 2021, tekla 25.6.2020)

Pohjoinen alue

- Rajamäen kampus: Seitsemän veljeksien koulun vanhan osan korvaava uudisrakennus (2022-2023), Kuntolan peruskorjaus (2023-2024) ja Rajakaaren uudisrakennus (2024-2025)
 - o Rajamäen ja Länsikaaren koulujen 6. lk:t siirtyvät kampukselle
 - o Rajamäen koulun E-rakennuksesta luovutaan (mahdollisesti jo aiemmin)
 - o Rajakaaren uudisrakennus: liikuntatilat, nuorisotilat, kirjasto (tämä riippuu vielä suojelumerkinnän poistavan kaavamuutoksen hyväksymisestä)
- Lukion toimipiste yläkoulukampuksen yhteyteen tai lukiokoulutuksen keskittäminen Kirkonkylään (jos lukiokoulutus Rajamäellä loppuu).
- Lukion toimipisteen toteutusvaihtoehdot (2024-2025):
 - 1) hankesuunnitelman mukaisesti
 - 2) kevyempi moduulirakenteinen toteutus
 - 3) väistötilojen siirto vuokraus pysyvästi/toistaiseksi
 - 4) olemassa olevien tilojen hyödyntäminen (Työtehoseura)
- Metsolan päiväkodin käyttöönotto 1.1.2021: Rajamäen koulun alkuluokat (0-1 lk), Toivojentien päiväkodin taloista luovutaan
- Tornitien päiväkodin uudisrakennus 2024-2025, luovutaan Isokallion päiväkodista
- Tornitien ja Mutkapolun päiväkotien hallinnollinen yhdistäminen
- Röykkä: päiväkodin omakotitalosta luopuminen (2022), nuorisotilat koululle (2026?), koulun lisärakennuksesta luopuminen (2030+)

Kustannusvaikutukset

Palveluverkkosuunnitelman eri vaihtoehdoissa merkittävimmät kustannuserot syntyvät lukioratkaisun vaihtoehdoista. Tästä syystä kustannustarkastelu painottuu lukioratkaisun tarkasteluun.

		Investoinnit ja ylläpito yhteensä	
		10 vuotta	20 vuotta
V1: Hajautettu lukio (kaksi toimipistettä)	Rakenus-investoinnit		
V1a. Hanksuunnitelman mukainen Rajamäen toimipiste (1806 m ²) + NYK	5,96 + 4,63	15,8	20,5
V1b. Rajamäen toimipisteen kevyempi toteutus (moduulirakentaminen) kampuksen yhteyteen suunnitellussa laajuudessa (1806 m ²) + NYK	5,16 + 4,63	15,0	19,7
V1c. Rajamäen väistötilojen (1152 m ²) vuokraaminen pysyvästi / toistaiseksi lukion käyttöön + NYK	0,55 + 4,63	11,6	17,8
V1d. Rajamäen lukion toimipiste Työtehoseuran koulutuskeskukseen (1160 m ²) + NYK	2,15 + 4,63	12,1	17,0
V2A: Keskitetty lukio (Maaniittu)	7,57	11,9	15,6
V2B: Keskitetty lukio (uudisrakennus)	16,13	20,9	24,8

Kaikissa hajautetun lukion vaihtoehdoissa kustannuksiin on laskettu NYK:n uusi liikuntasali (4,63 milj. €) sekä NYK:n lukion tilojen ylläpitovuokra. Rajamäen toimipistevaihtoehtojen kustannuksia vertailtaessa on syytä huomata, että V1c ja V1d-vaihtoehdoissa lukion tilat ovat merkittävästi suunniteltua pienemmät. Niissä ei ole lainkaan erikoisluokkia eikä oppilashuollon tiloja, vaan lukiolaiset käyttäisivät tältä osin yläkoulun tiloja. Työtehoseuran tilat sijaitsevat noin 800m päässä kampukselta ja mm. liikuntatiloista.

Maaniittun koululle keskitetyssä lukioratkaisussa kustannuksiin on huomioitu myös muut muutokset palveluverkkoon: Lukkarin koulun lisätila ja sen käyttökustannukset sekä NYK:n uuden liikuntasalin investointi.

Palveluverkkosuunnitelman vaikutusten ennakoarviointi

Osana palveluverkkosuunnitelmaa on toteutettu alueellisten (eteläinen, keskinen ja pohjoinen) suunnitelmien vaikutusten ennakoarviointi (EVA). Osana palveluverkkoprosessia toteutettiin hanksuunnitelmien mukaisten lukiovaihtoehtojen vaikutusten ennakoarviointi kesäkuussa 2020. Tarkastelun jälkeen on selvitetty kustannustehokkaampia vaihtoehtoja hanksuunnitelmissa esitettyjen lukiovaihtoehtojen tilalle. Näitä tarkastellaan osana alueellisia suunnitelmia. Lausuntovaiheessa EVA on toteutettu tiivistämällä palveluverkkoprosessissa tuotettua tietoa tukemaan päätöksentekoa vaikutusten ennakoarvioinnin näkökulmasta. Vaikuttavuusnäkökulmaksi on valittu Kuntaliiton suosittelemia näkökulmia (talousvaikutukset, asiakasvaikutukset sekä organisaatio- ja henkilöstövaikutukset). Tämän lisäksi on tarkasteltu elinvoimavaikutuksia. Vaikutuksia on arvioitu kunkin alueen keskeisten elementtien kautta. Eteläisellä alueella tarkastelun paino on Klaukkalan (erityisesti Klaukkalan keskusta-alueen) voimakkaassa kasvussa ja tähän vastaamisessa. Keskisellä alueella palveluverkon tarkastelu rakentuu lukioratkaisun ympärille. Niin ikään pohjoisella alueella palveluverkkoa tarkastellaan lukiokysymyksen kautta.

Eteläinen alue

Eteläisellä alueella tarkastelun paino on Klaukkalan kasvussa ja kehityksessä, sillä nykyinen palveluverkko ei kykene vastaamaan erityisesti Klaukkalan keskusta-alueen odotettuun voimakkaaseen kasvuun etenkin 2020- ja 2030-luvuilla.

Eteläisen alueen palveluverkkosuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet ovat valtuuston 25.03.2020 (§25) päättämien Nurmijärven palveluverkon kehittämistavoitteiden mukaisia. Eteläisen alueen ratkaisulla mahdollistetaan osaltaan Klaukkalan houkuttelevuus erityisesti lapsiperheiden näkökulmasta. Lisäksi panostus taajaman kasvuun ja kehittämiseen uudisrakennusten ja peruskorjausten sekä toiminnallisten muutosten kautta tukevat myös yksityisten palveluiden ja palvelutarjonnan kehittymistä. Tämän ennakoidaan lisäävän edelleen eteläisen alueen veto- ja pitovoimaa. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen toimintojen uudelleen järjestämisellä saadaan myös tehostettua tilojen käyttöä ja useammasta tilasta luopuminen tuo myös säästöjä. Myös esitetyt hallinnolliset yhdistämiset alentavat käyttötalouden kustannuksia. Lisäksi esitetty toimenpide parantaa palveluiden järjestämisen ja kehittämisen edellytyksiä ja luo puitteet toimipisteverkon jatkokehittämiseksi.

Keskinen alue

Keskisellä alueella palveluverkon tarkastelu rakentuu lukioratkaisun ympärille. Kirkonkylään keskitetyn kunnallisen lukiokoulutuksen vahvuutena nähdään paras saavutettavuus sekä opiskelijoille että henkilöstölle niin kunnan sisällä kuin ulkopaikkakuntalaisille. Lukiokoulutuksen keskittämisen vahvuuksina ovat lukiokoulutuksen käyttökustannusten laskeminen sekä lukion isomman koon mahdollistama laajempi kurssitarjonta sekä opettajien ammatilliset tiimit. Kurssitarjonnan merkityksen korostuminen puoltaa keskitettyä lukiokoulutusta, kun korkeakoulujen päästötodistuksessa painotetaan yhä enemmän kirjoitusten tuloksia.

Mikäli Kirkonkylään keskitettävä kunnallinen lukiokoulutus toteutettaisiin uudisrakennuksena, olisi se tarkastelluista vaihtoehdoista kallein Kirkonkylän päiväkodin luopumisesta syntyvistä säästöistä huolimatta. Uudella lukiorakennuksella pystyttäisiin kuitenkin parhaiten vastaamaan lukiokoulutuksen tulevaisuuden tarpeisiin. Muun palveluverkon osalta ratkaisu mahdollistaa alkuluokkatoiminnan laajentamisen sekä 6-luokkalaisten siirron Nurmijärven yhteiskoululle. Lisäksi oppilasmääriltään pienimpien koulujen hallinnolliset yhdistämiset parantaisivat palveluiden järjestämisen ja kehittämisen edellytyksiä ja toisivat näin käyttökustannusten säästöjä.

Mikäli Kirkonkylään keskitettävä kunnallinen lukiokoulutus toteutettaisiin Maanitun koulun muutoksella olisi se investointi- ja käyttökustannuksiltaan tarkastelluista vaihtoehdoista edullisin kahdenkymmenen vuoden aikajänteellä tarkasteltuna. Kirkonkylän päiväkodista luopuminen tuo myös lisäsäästöä. Tarkastelu pitää sisällään Lukkarin kouluun tarvittavat lisätilat. Sijainniltaan Maaniittu on myös parempi kuin uudisrakennuksen suunnitellut sijaintivaihtoehdot Krannilan urheilupuiston eteläosassa tai Toreeninmäellä. Muun palveluverkon osalta Maaniittu-ratkaisulla on kuitenkin merkittäviä vaikutuksia. Lukkarin koulusta tulisi Kirkonkylän alueen ainoa 0-4 -luokkalaisten koulu (Lukkarin kouluun lisätilat n. kuudelle ryhmälle) ja Nurmijärven yhteiskoulussa olisivat alueen kaikki 5-9 -luokkalaiset (Nukarin koulua lukuun ottamatta). Esitetty ratkaisu pidentäisi erityisesti Helsingintien pohjoispuolen/Raalantien varren asuinalueiden pienimpien koululaisten koulumatkaa. Tämä saattaa lisätä koulukuljetusten kasvua. Esitetty ratkaisu ei kaikilta osin täytä myöskään valtuuston asettamaa tavoitetta (25.03.2020, §25) alakoulujen pitämisestä lähipalveluna. Pienimpien koululaisten pisimmät koulumatkat saattavat myös vaikuttaa heikentävästi Raalantien varrella olevien asuinalueiden ja myös uuden Heinojan omakotitaloalueen houkuttelevuuteen. Maaniittu-ratkaisun merkittävistä vaikutuksista huolimatta syyskuussa 2020 sivistys- ja hyvinvointitoimialan esimiehille kohdistetussa kyselyssä lukiokoulutuksen keskittäminen Maaniittuun sai eniten kannatusta.

Mikäli kunnallista lukiokoulutusta jatkettaisiin hajautetussa mallissa, toisi se toimintojen osalta helpotusta Nurmijärven yhteiskoulun liikuntatiloihin, mutta tarkastelu ei huomioi lukion Kirkonkylän toimipisteen muita korjausinvestointeja. Kirkonkylän päiväkodista luopuminen tuo kuitenkin säästöä. Muun palveluverkon osalta ratkaisu mahdollistaa alkuluokkatoiminnan laajentamisen. Lisäksi oppilasmääriltään pienimpien koulujen hallinnolliset yhdistämiset parantaisivat palveluiden järjestämisen ja kehittämisen edellytyksiä ja toisivat näin käyttökustannusten säästöjä.

Pohjoinen alue

Pohjoisella alueella palveluverkkoa tarkastellaan keskisen alueen tavoin lukiokysymyksen kautta. Mikäli kunnallista lukiokoulutusta jatkettaisiin pohjoisella alueella, toteutettaisiin koulutus hajautetulla mallilla. Tämän etuna voidaan nähdä pohjoisen alueen elinvoiman ja houkuttelevuuden tukeminen sekä lukiolaisten lyhyet koulumatkat. Lisäksi pienempi lukion toimipiste voi näyttäytyä opiskelijoiden, asukkaiden sekä henkilöstön silmissä vetovoimaisempana.

Tilojen puolesta lukiokoulutus voidaan järjestää Rajamäellä neljällä eri vaihtoehdolla. Vaihtoehdot asettuvat 17,0-20,5 miljoonaan euroon. Kampusalueelle sijoittuvat moduulirakentaminen, väistötilojen vuokraaminen pysyvästi sekä hankesuunnitelman mukainen ratkaisu ovat toiminnallisesti tarkasteltuna toimivimpia ratkaisuja. Lukion toimipisteen toteuttaminen kustannustehokkaasti sekä toimintaa palvelevaksi toteutuu parhaimmin kevyemmällä toteutuksella (moduulirakentamisella) kampuksen yhteyteen.

Pohjoisen alueen muun palveluverkon osalta perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaa-ajan palvelujen toimintojen uudelleen järjestämisellä saadaan myös tehostettua tilojen käyttöä ja tiloista luopuminen tuo myös säästöjä. Lisäksi esitetty toimenpide parantaa palveluiden järjestämisen ja kehittämisen edellytyksiä ja luo puitteet toimipisteverkon jatkokehittämiselle.

Mikäli kunnallinen lukiokoulutus keskitettäisiin Kirkonkylään, tarkoittaisi se pohjoisen alueen lukiolaisten koulupäivien pidentymistä kasvaneen liikkumistarpeen vuoksi. Samalla paine ja kysyntä sisäisen joukkoliikenteen kehittämiseksi kasvaa. Ratkaisun voidaan myös nähdä heikentävän pohjoisen alueen elinvoimaa siitä huolimatta, että Rajamäelle rakennetaan uusi moderni koulukampus.

Osallistaminen

Nurmijärven kunnan palveluverkkotyön läpikantavana ajatuksena on ollut kuntalaisten, palvelujen käyttäjien ja henkilökunnan vahva osallistaminen ja kuunteleminen. Työhön on osallistettu myös luottamushenkilöitä, vaikuttamistoimielimiä ja sidosryhmiä.

Vuoden 2020 aikana kuntalaiset ovat osallistuneet aktiivisesti palveluverkkotyöhön *Me tehdään Nurmijärvi* -osallisuustyön avulla. Ajatuksiaan palveluverkon kehittämiseen on voinut kertoa läpi palveluverkkotyön niin työpajoissa, kyselyissä kuin Nurmijärven kunnan ensimmäisessä webinaarissakin. Laajat sekä tarkoin suunnitellut ja ajoitetut osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet ja keinot sekä kunnan verkkosivuilla julkaistut tulosten yhteenvedot ovat keränneet kuntalaisilta kiitosta. Syys-lokakuun vaihteessa kuntalaiset pääsevät vielä kerran kommentoimaan palveluverkkosuunnitelmaa webinaarin ja kyselyn avulla. Tulosten yhteenveto toimii palveluverkkoesityksen viimeistelyn tukena.

Palveluverkkotyöhön on osallistunut alusta alkaen laajasti myös ratkaisuja eniten koskettava ryhmä eli palveluiden käyttäjät ja palveluiden tuottajat. Sivistys- ja hyvinvointitoimialan henkilöstön ajatuksia palveluverkon priorisoinneista kerättiin jo alkuvuonna 2020. Samaan aikaan myös perusopetus- ja lukioikäisiltä sekä kaikkein pienimmiltä eli varhaiskasvatuksen asiakkailta kysyttiin näkemyksiä palveluverkon kehittämisen suunnista ja tärkeistä elementeistä. Ajatuksia lukioratkaisuun sekä Rajamäen kampuksen hankesuunnitelmiin kysyttiin keväällä 2020 perusopetuksen oppilailta (5-9lk), opiskelijoilta sekä henkilökunnalta. Vaihtoehtoista kuultiin myös nuorisovaltuustoa. Syyskuussa 2020 sivistys- ja hyvinvointitoimialan esimiehet arvioivat vielä alueelliset palveluverkkosuunnitelmaluonnokset ennen lautakuntien lausunnonantovaihetta.

Vaikuttamistoimielimet (nuorisovaltuusto, vanhuusneuvosto, vammaisneuvosto ja kyläasiain neuvottelukunta) ovat osallistuneet aktiivisesti läpi palveluverkkotyön. Erityisesti nuorisovaltuuston korostunut rooli palveluverkkotyössä on huomioitu ja nuorisovaltuustolta pyydettiin mm. erilliset kommentit lukioratkaisusta ja Rajamäen kampuksen hankesuunnitelmista. Kaikilla vaikuttamistoimielimiltä pyydetään lausunto palveluverkkosuunnitelmasta 2020 kesäkuisen lukioratkaisun ja Rajamäen kampuksen hankesuunnitelmien tavoin. Lausunnot toimivat palveluverkkoesityksen viimeistelyn tukena.

Kunnan luottamushenkilöitä on osallistettu läpi palveluverkkotyön. Alkuvuonna 2020 työpajoissa määritettiin yhteiset palveluverkkosuunnitelman kriteerit ja työnlaadinnan suuntaviivat. Työn etenemisestä on myös kerrottu läpi vuoden erilaisissa tilaisuuksissa mm. valtuuston kyselytunneilla. Kunnanhallitus on toiminut palveluverkkosuunnitelman laadinnan ohjausryhmänä.

Liitteet

Palveluverkkosuunnitelma 2020-2040
Alueittaiset suunnitelmataulukot
Lukioratkaisujen kustannusvertailu
Vaikutusten ennakoarviointi

Esittelijä

Tekninen johtaja

Esitys

Elinvoimalautakunta päättää antaa kunnanhallitukselle Nurmijärven kunnan palveluverkkosuunnitelmasta 2020-2040 seuraavan lausunnon:

Väestörakenteen kehittyminen ja sen suhde palveluverkkosuunnitelmaan

Nurmijärvi profiloituu edelleen 2020-luvulla ja myös tulevaisuudessa lapsiperheiden kotipaikkana, mutta samaan aikaan syntyvyys Nurmijärvellä on merkittävästi pienentynyt vuodesta 2006 alkaen ja kunnassa asuvien lasten (0-14-vuotiaat) määrä on myös merkittävästi vähentynyt 2010-luvulla. Samaan aikaan Nurmijärvellä on erityisesti kasvava ikääntyvien (+65-vuotiaat) joukko. Edellä kuvatun kehityksen ennustetaan jatkuvan samansuuntaisena myös lähitulevaisuudessa. Nurmijärven väestörakenteen muutos ei poikkea valtakunnallisesta ja seudullisesta kehityksestä. Merkittävä tekijä syntyvyyden laskussa on hedelmällisyysluvun (oletettu lapsimäärä, jonka naiset keskimäärin saavat elinaikanaan) pieneneminen. Vanhemmaksi tuloa lykätään, joka tarkoittaa sitä, että esikoisia syntyy vähemmän kuin ennen. Kehitys kulkee käsikädessä myös sen kanssa, että myös toisia ja kolmansia lapsia ehtii syntyä aiempaa vähemmän. Tämä yhdessä synnytysikäisten ikäluokkien merkittävän pienenemisen kanssa tuo omat haasteensa toivotunlaisen muuttoliikkeen kerryttämiseksi – yhä edelleen pienenevästä joukosta kilpailee useampi kunta. Kiristyvässä kilpailussa korostuvia ominaisuuksia on kunnan sijainnin lisäksi myös yksilöllisen arjen sujuvuus.

Toivotunlaisen väestökehityksen aikaansaamiseksi on myös Nurmijärven palveluverkon tuettava asukkaiden sujuvaa arkea.

Väestö- ja ikärakenteen muutos vaikuttavat palvelujen kysynnän painotuksiin, talouden liikkumavaraan ja edelleen henkilöstötarpeiden muutoksiin. Kuntien näkökulmasta yksi suurimmista haasteista on syntyvyyden aleneminen ja lapsi-ikäluokkien pieneneminen, jotka näkyvät viiveellä mm. lukiokoulutuksen järjestämisessä. Syntyvyyden aleneminen pienentää osaltaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laskennallista palvelutarvetta samalla kun nettomuutto ei ehdi paikata muodostunutta lovea. Tämä näkyy viiveellä lukiokoulutuksen järjestämisessä. Väestön ikääntyminen kasvattaa puolestaan sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta siitä huolimatta, että terveet elinvuodet ovat lisääntyneet ja sen myötä myös vanhuus on siirtynyt myöhemmäksi.

Väestörakenteen kehittymisen alueelliset erot ovat kuitenkin Nurmijärvellä suuria ja palveluverkkoratkaisujen tulee vastata alueiden väestörakenteiden erilaiseen kehitykseen. Jatkotyössä erityisesti väestön ikääntymiseen tulee kiinnittää huomiota.

Palveluverkkoratkaisut ja näiden suhde maankäytön tavoiteohjelman linjauksiin

Saadakseen toivotunlaista muuttovoittoa, tulee Nurmijärven kunnan palveluverkon ja maankäytön tavoiteohjelman linjausten tukea asukkaiden yksilöllistä sujuvaa arkea.

Eteläisen alueen kasvu edellyttää, että palveluverkkoratkaisut mahdollistavat sekä nykyisten että tulevien asukkaiden arjen sujuvuuden. Esitetyt palveluverkkoratkaisut mahdollistavat muun muassa päiväkotipaikkojen riittävyden kasvavalle lapsimäärälle. Uuden suurpäiväkodin suunniteltu sijainti palvelee erityisesti uutta Vanha-Klaukan asuinaluea. Jatkotyössä on kuitenkin otettava paremmin huomioon Klaukkalan muut suunnitellut päälaajenemissuunnat. Esimerkiksi Klaukkalan koillisosaan tulevan ohikulkutien asuinalueen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestämisen ratkaisuihin tulee kiinnittää huomiota.

Mikäli lukiokoulutus keskitetään Kirkonkylään ja Maanitun koulu remontoidaan kunnalliseksi lukioksi, tarkoittaa se merkittäviä muutoksia keskisen alueen muuhun palveluverkkoon (vaihtoehto V2A). Lukkarin koulusta tulisi Kirkonkylän alueen ainoa 0-4 -luokkalaisten koulu ja Nurmijärven yhteiskoulussa olisivat alueen kaikki 5-9 -luokkalaisten (Nukarin koulu lukuun ottamatta). Esitetty ratkaisu pidentäisi merkittävästi Helsingintien pohjoispuolen/Raalantien varren nykyisten asuinalueiden sekä Kirkonkylän päälaajenemissuunnan eli Heinojan uuden asuinalueen oppilaiden koulumatkaa. Erityisesti pienimpien koululaisten pisimmät koulumatkat saattavaa heikentää uuden Heinojan omakotitaloalueen houkuttelevuutta.

Pohjoisen alueen palveluverkkoratkaisussa korostuu opiskelijoiden sujuva arki. Mikäli kunnallinen lukio keskitettäisiin Kirkonkylään tarkoittaisi se pohjoisen alueen lukiolaisten koulupäivien pidentymistä kasvaneen liikkumistarpeen vuoksi. Keskitetyssä lukioratkaisussa joukkoliikenteen kehittäminen on arjen sujuvuuden edellytys.

Palveluverkkosuunnitelma yritysnäkökulmasta

Kunnan elinvoimaisuuden ja yritystoiminnan kannalta palveluverkkoratkaisut ovat merkittäviä. Palveluverkkoratkaisut vaikuttavat siihen, miten Nurmijärven väestö kehittyy ja missä ihmiset kunnan alueella asuvat. Yritystoiminnan kannalta tämä on merkityksellistä, koska kuntalaiset ovat toisaalta paikallisten palveluyritysten asiakkaita ja toisaalta yritysten työvoimaa. Näin ollen palveluverkkopäätökset vaikuttavat yritysten toimintaedellytyksiin kunnassa sekä siihen, näyttäytykö kunta houkuttelevan sijoittumiskohteena uusille yrityksille. Palveluverkkosuunnitelman eri vaihtoehdot mahdollistavat kunnan kasvun, joka painottuu Etelä-Nurmijärvelle. Palveluverkkoratkaisulla on merkitystä kunnan eri osien

houkuttelevuuteen, mikä voi vaikuttaa varsinkin palveluyritysten sijoittumiseen Nurmijärvelle. Tämän takia onkin merkityksellistä, että mm. Kaavoituksella mahdollistetaan kaupallisten palveluiden sijoittuminen jatkossa järkevästi suhteessa kunnallisiin palveluihin.

Ehkä eniten vaikutusta yritystoimintaan on palveluverkon muutoksella (Huomio on kohdistettava kuitenkin palveluverkon muutokseen) Pohjois-Nurmijärvellä, jos lukiotoiminta Rajamäellä lakkautetaan. Rajamäki on kunnan merkittävin teollisuuskeskittymä ja alue vetää puoleensa myös uusia toimijoita. On mahdollista, että yritykset voivat arvioida alueen houkuttelevuutta palveluiden saatavuuden kautta. Tällä voi olla vaikuttavuutta mm. yritysten rekrytoimiseen ja työntekijöiden halukkuuteen muuttaa Rajamäellä. Merkitystä on myös paikallisten yritysten kysyntään, jos lukioikäisten nuorten ajanvietto keskittyy enemmän Kirkonkylälle. Kokonaisuutenaan näiden kielteisten vaikutusten voidaan olettaa olevan vähäisiä. Yritystoiminnan kannalta oleellisinta on, että peruspalvelut on tarjolla laadukkaasti kunnassa asuville työntekijöille. Tämän lisäksi merkitystä on myös sillä, että kunnantalous on tasapainoinen eikä verotukseen kohdistu liian suurta painetta. Nämä tekijät on huomioitu palveluverkkotyössä.

Loppupäätelmä

Elinvoimalautakunta toteaa, että asukkaan arjen sujuvuus muodostaa alueen elinvoimaisuuden ja palveluverkkoratkaisuilla on tässä keskeinen rooli. Palveluverkkoratkaisuja tehtäessä tulee huomioida sekä nykyisten että uusien tulevien kuntalaisten arjen sujuvuuden turvaaminen. Jatkotyössä tuleekin huomioida tarkemmin erityisesti taajamien päälaajenemissuunnat sekä liikkuminen suhteessa palveluverkkoon ja tehtäviin ratkaisuihin. Jatkotyössä myös väestön ikääntymiseen tulee kiinnittää huomiota.

Lisäksi elinvoimalautakunta toteaa, että laadukas ja korkeakoulujen oppilasvalintojen kriteereihin vastaava lukiokoulutus lisää kunnan houkuttelevuutta vetovoiman ja pitovoiman näkökulmasta. Ylioppilaskirjoitusten painava ja ennestään kasvava merkitys korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa puoltaa keskitettyä lukioratkaisua, sillä isompi lukio mahdollistaa laajemman kurssitarjonnan sekä opettajien ammatilliset tiimit. Elinvoimalautakunta tuo kuitenkin esiin sen, että kunnan talouden tasapainottamisen näkökulmasta selkeästi edullisin lukiokoulutuksen toteuttamisen ratkaisu on lukiokoulutuksen keskittäminen Kirkonkylän Maanitun kouluun ja Maaniitun koulun muuntaminen lukiokäyttöön. Tämä edellyttää kuitenkin keskisen alueen palveluverkkoon merkittäviä muutoksia ja ratkaisu kasvattaa erityisesti Raalantien varren asuinalueiden kaikkein pienempien oppilaiden koulumatkoja. Elinvoimalautakunta nostaa esiin sen, että vaikutukset kohdistuvat erityisesti Kirkonkylän taajaman päälaajenemissuuntaan eli Heinojan uudelle omakotitaloalueelle.

Valmistelija

Tekninen johtaja Jouko Lehtonen puh. 040 317 2300, Erikoissuunnittelija Katriina Ahokas puh. 040 317 4678, Yleiskaavapäällikkö Anita Pihala puh. 040 317 2045, Kehityspäällikkö Vesa Kokkonen puh. 040 317 2361, Elinkeinojohtaja Marko Järvenpää puh. 040 317 2011

Asian käsittely

Rantala esitti Huhtalan ja Lihrin kannattamana, että palveluverkkosuunnitelman lausunto palautetaan takaisin valmisteluun. Perusteet: ”Lautakuntien yhteiskokouksessa 30.9.2020 klo 17 esiteltiin palveluverkko liiteaineistoinen. Lautakunnan kokouksessa on samana päivänä esityksenä hyväksyä lausunto, jonka valmisteluun elinvoimalautakunta ei ole voinut antaa evästystä. Samaa aineistoa on esitelty 21.9. valtuuston kyselytunnilla, jonne kaikkien lautakuntien jäsenillä ei ole pääsyä. Lisäksi kuntalaisille on juuri 29.9. avattu palveluverkkokysely, jota lautakunta ei vielä pääse ottamaan huomioon. Suunnittelussa on useampi kohta, jotka vaativat lisäselvityksiä ja vaikutusarviointien huolellisempaa tarkastelua. Lautakunta antaa kokouksessaan 30.9. lausuntoon ja palveluverkkosuunnitelmaan kommentit ja evästykset varsinaisen lausunnon valmistelua varten.

Lautakunta haluaa perehtyä asiakohtaan paremmin. Kiireellisen aikataulun ja lisäkysymysten osalta sekä valtuustoryhmien keskusteluiden pohjalta asiakohta päätetään seuraavassa kokouksessa, joka on viimeistään 15.10.2020.”

Koska asiassa oli tehty päätösesityksestä poikkeava kannatettu muutosesitys, puheenjohtaja määräsi suoritettavan seuraavan nimenhuutoäänestyksen:

esittelijän esitys= jaa

Rantalan esitys= ei

Äänestyksen tulos:

jaa 3 ääntä: Haapalainen, Rousu, Santala

ei 8 ääntä: Takalo-Eskola, Huhtala, Lühr, Rantala, Viitala, Viljakainen, Virolainen, Vaulamo

poissa: -

Elinvoimalautakunta oli äänestyksen tuloksena äänin 8-3 hyväksynyt Rantalan palautusesityksen.

Päätös

Elinvoimalautakunta hyväksyi Rantalan palautusesityksen.